

01

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
เขาสามร้อยยอด หลักฐานใหม่จากการดำเนินงาน
ทางโบราณคดี

Prehistoric Period in the Khao Sam Roi Yot Area New Evidence from Archaeological Operations

Received: 30 October, 2025 | Revised: 14 December, 2025 | Accepted: 8 April, 2026
DOI: 10.14456/drj.2026.1

กรรณิการ์ เปรมใจ*
Kanniga Premjai

* นักโบราณคดีชำนาญการ สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี อีเมล: archaeology_45@hotmail.com
Archaeologist , The 1st Regional Office of Fine Art Department, email: archaeology_45@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความที่นำเสนอผลการศึกษาวิจัยทางโบราณคดีของกรมศิลปากร ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ค้นพบหลักฐานสำคัญที่แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานและการใช้พื้นที่ของคนยุคก่อนประวัติศาสตร์บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของอ่าวไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การสำรวจในปี พ.ศ. 2563 พบแหล่งโบราณคดีใหม่จำนวน 8 แหล่ง ประกอบด้วยแหล่งภาพเขียนสี และแหล่งที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขุดค้น ณ แหล่งโบราณคดีภาพเขียนสีถ้ำดิน อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ. 2565 – ปัจจุบัน ทำให้พบหลักฐานการอยู่อาศัย และพิธีกรรมการฝังศพที่เก่าสุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ลำดับชั้นดินแสดงให้เห็นถึงการใช้พื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการกำหนดอายุด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ (AMS) ที่ระบุช่วงระยะเวลาการใช้พื้นที่ 34,000 – 11,000 ปีมาแล้ว ครอบคลุมตั้งแต่สมัยไพลสโตซีนตอนปลายจนถึงโฮโลซีนตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงรอยต่อระหว่างยุคน้ำแข็งที่มีสภาพอากาศหนาวเย็นไปสู่ยุคที่มีอุณหภูมิสูงขึ้น

หลักฐานสำคัญที่สุดของการค้นพบในครั้งนี้คือ การค้นพบโครงกระดูกเด็ก (อายุประมาณ 5-6 ปี) ในสภาพสมบูรณ์ ปรากฏรูปแบบพิธีกรรมการฝังศพโดยมีการโรยดินเทศบนศพ ผลการตรวจสอบอายุทางวิทยาศาสตร์ (AMS) จากถ่านที่พบร่วมกับโครงกระดูกระบุอายุได้ประมาณ 30,000 ปีมาแล้ว ถือเป็นโครงกระดูกมนุษย์สมัยใหม่ (Homo sapiens) ที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดที่เคยมีการค้นพบในประเทศไทย การค้นพบครั้งนี้ถือเป็นข้อมูลชุดใหม่ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับประชากรและสภาพแวดล้อมโบราณในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ทั้งในพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยและในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คำสำคัญ: โบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์, ภาพเขียนสี, เขาสามร้อยยอด, การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

A b s t r a c t

Since 2020, archaeological investigations by the Fine Arts Department in Khao Sam Roi Yot National Park, Prachuap Khiri Khan, have yielded critical evidence of prehistoric settlements along the western Gulf of Thailand and Southeast Asia. Surveys identified eight new sites, including rock art and habitation areas. Notably, excavations at the Tham Din Rock Art site (2022–present) revealed some of Thailand’s earliest evidence of prehistoric occupation and burial. Archaeological stratigraphy reveals long-term continuous site occupation, with AMS radiocarbon dating placing occupation between 34,000 and 11,000 years ago. This period spans the Late Pleistocene to the Early Holocene, marking the transition from the cold Ice Age to a warmer climate. The most significant find is the well-preserved skeleton of a child, aged 5–6 years. The well-preserved skeleton was buried in a distinct ritual involving red ochre application. Associated charcoal dated via AMS indicates an age of approximately 30,000 years, identifying the remains as the oldest modern human (*Homo sapiens*) skeleton ever discovered in Thailand. This discovery provides transformative evidence regarding prehistoric populations and paleoenvironments in Western Thailand and the broader Southeast Asian region.

Keywords: prehistoric archaeology, rock art, Khao Sam Roi Yot, human settlement, Southeast Asia

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด
หลักฐานใหม่จากการดำเนินงานทางโบราณคดี

บทนำ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งอยู่บริเวณภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย มีลักษณะภูมิประเทศโดดเด่นทางทิศตะวันตกที่เป็นเทือกเขาสูงของเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งทำหน้าที่เป็นพรมแดนธรรมชาติกั้นระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา พื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะลาดลงเป็นที่ราบกว้างใหญ่ทางทิศตะวันออกซึ่งติดต่อกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตลอดแนวความยาวของตัวจังหวัด จากการศึกษาหลักฐานทางโบราณคดีที่ผ่านมา พบว่าข้อมูลของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มักพบมากในบริเวณพื้นที่ภูเขาและที่ลาดเชิงเขาทางทิศตะวันตกเป็นหลัก หลักฐานการอยู่อาศัยและการฝังศพที่พบในแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ เช่น แหล่งโบราณคดีถ้ำเขาพลูเห่หมื่น ตำบลหนองพลับ แหล่งโบราณคดีสำนักสงฆ์ทรายทอง ตำบลบึงนคร อำเภอหัวหิน และแหล่งโบราณคดีเขาจ้าว ตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี เป็นต้น ในขณะที่บริเวณที่ราบชายฝั่งทะเลกลับปรากฏหลักฐานในปริมาณน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างแหล่งที่พบในพื้นที่ราบ ได้แก่ แหล่งโบราณคดีบ้านวังด้วน อำเภอเมือง แหล่งโบราณคดีถ้ำภาพเขียน และแหล่งโบราณคดีบ้านพุน้อย อำเภอสามร้อยยอด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักฐานโบราณวัตถุที่พบ ส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมยุคสฤงกรรมและยุคโลหะที่มีพัฒนาการทางเทคโนโลยีการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้อย่างชัดเจนแล้ว

อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีลักษณะทางธรณีวิทยาที่น่าสนใจ ประกอบด้วยภูเขาคีรีหินปูนยุคเพอร์เมียน (Permian) มีอายุประมาณ 280 - 230 ล้านปีมาแล้ว ภูมิประเทศมีความหลากหลายตั้งแต่ภูเขาสูงชันริมทะเล ที่ราบริมฝั่งที่เป็นหาดเลน และแนวเกาะหินปูนที่ตั้งเรียงรายใกล้ชายฝั่ง พื้นที่ทางทิศตะวันตกของอุทยานฯ คือ “ทุ่งสามร้อยยอด” ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มน้ำขังตลอดปีที่มีวิวัฒนาการทางธรณีสัณฐานจากอดีตที่เป็นอ่าวหรือทะเล ต่อมาเมื่อมีการสะสมของตะกอนและสันทรายปิดกั้น ส่งผลให้ทะเลถอยร่นออกไป และสภาพพื้นที่ค่อยๆ เปลี่ยนเป็นทุ่งน้ำกร่อยและทุ่งน้ำจืดตามลำดับ โดยมีระดับน้ำลึกเฉลี่ย 3 เมตร (อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด 2568)

1. ที่มาและความสำคัญของการศึกษาวิจัย

การค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีในเขตอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ปรากฏขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในปี พ.ศ. 2538 ระหว่างการขุดสร้างถ้ำน้ำประปาของชุมชนบริเวณบ้านพุน้อย ซึ่งพบว่าเป็นแหล่งฝังศพสมัยโลหะที่มีการใช้พื้นที่ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยอยุธยา ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 โดยนาย Dean Smart นักวิจัยชาวอังกฤษ ได้สำรวจพบแหล่งโบราณคดี

ถ้าภาพเขียนเพิ่มเติมในระหว่างการศึกษาถ้าในเทือกเขาสามร้อยยอด (พยุ่ง วงษ์น้อย และคณะ 2547: 72)

แรงผลักดันสำคัญที่นำมาสู่การวิจัยในครั้งนี้เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2560 เมื่อมีการแจ้งพบภาพเขียนสีแห่งใหม่ที่ “ถ้ำโหว่” บ้านหุบตาโคตร การค้นพบดังกล่าวก่อให้เกิดสมมติฐานและการตั้งคำถามถึงความเชื่อมโยงของการใช้พื้นที่ของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่อื่นๆ ของเทือกเขาสามร้อยยอด จึงนำไปสู่โครงการสำรวจและศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบในปี พ.ศ. 2563 และการขุดค้นอย่างเป็นระบบระหว่างปี พ.ศ. 2565 จนถึงปัจจุบัน ของกรมศิลปากร เพื่อสำรวจหาแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งภาพเขียนสี และวิเคราะห์กิจกรรมทางวัฒนธรรมรวมถึงการกำหนดอายุสมัยของคนในอดีตผ่านหลักฐานใหม่ทางโบราณคดี

2. ระเบียบวิธีวิจัยและผลการดำเนินงาน(Methology and Results)

2.1 การศึกษาปี พ.ศ. 2563 ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารรายงานการสำรวจของกรมศิลปากร ร่วมกับการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) ด้วยวิธีการเดินเท้าสำรวจถ้ำและเพิงผาตามแนวเทือกเขาในเขตอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ในการเข้าถึงพื้นที่แต่ละแหล่ง ผู้ศึกษาได้ดำเนินการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การบันทึกภาพถ่าย การกำหนดพิกัดทางภูมิศาสตร์ด้วยระบบดาวเทียม การวัดขนาดทางกายภาพของปากถ้ำ และการเดินสำรวจพื้นผิวเพื่อหาหลักฐานโบราณวัตถุ

2.2 การขุดค้นศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2565 – ปัจจุบัน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีอย่างเป็นระบบ ณ แหล่งโบราณคดีภาพเขียนสีถ้ำดิน โดยเลือกพื้นที่คุหาที่ 3 บริเวณขีดผนังถ้ำซึ่งปรากฏหลักฐานภาพเขียนสีและโบราณวัตถุบนผิวดิน กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย (ภาพที่ 1)

2.2.1 การวางผังหลุมขุดค้นขนาด 2 x 2.5 เมตร โดยวางขนานตามแกนทิศเหนือ-ใต้

2.2.2 เทคนิคการขุดค้น ดำเนินการขุดค้นตามระดับชั้นดินสมมติ (Arbitrary Level) ความหนาชั้นละ 5 เซนติเมตร เนื่องจากดินมีสภาพเป็นตะกอนฝุ่นละเอียดทับถมตัวอย่างหนาแน่น

2.2.3 การขุดค้นและการบันทึกหลักฐาน ใช้อุปกรณ์ขนาดเล็กและอ่อนนุ่ม เช่น แปรงขนอ่อน ที่ตักผงขนาดเล็ก เพื่อรักษาสภาพดั้งเดิมของโบราณวัตถุไว้ให้มากที่สุด ซึ่งเมื่อขุดค้นขึ้นแล้วทำการร่อนดินผ่านตะแกรงตาถี่เพื่อหาหลักฐานขนาดเล็ก ซึ่งขณะทำการขุดค้น จะทำการบันทึกตำแหน่งโบราณวัตถุทุกชิ้นลงในแผนผัง และถ่ายภาพการดำเนินงานในทุกชั้นดิน

3. ผลการดำเนินโครงการสำรวจฯ ในปี พ.ศ .2563

พบแหล่งโบราณคดีใหม่เพิ่มเติมจำนวน 8 แหล่ง ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะของหลักฐานทางโบราณคดีได้ ดังนี้ (ภาพที่02)

3.1แหล่งโบราณคดีประเภทที่อยู่อาศัย(Habitation Site) ได้แก่

- แหล่งโบราณคดีถ้ำเขาแมว ตั้งอยู่บนภูเขาสูงโดดล้อมรอบด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ผังด้านทิศตะวันตกของเขาสามร้อยยอด ภายในถ้ำมีลักษณะเป็นโถงกว้าง อากาศถ่ายเทสะดวก พบเศษภาชนะดินเผาเนื้อดิน ชิ้นส่วนกำไลหิน และชิ้นส่วนกระดูกอยู่ตามพื้นถ้ำ สอดคล้องกับคำบอกเล่าของคนในพื้นที่ที่เคยพบ ภาชนะดินเผาเต็มใบ และโครงกระดูกมนุษย์ภายในถ้ำเขาแมว

- แหล่งโบราณคดีสุสานหอย ลักษณะเป็นพื้นลานขนาดเล็กอยู่บริเวณเชิงเขาแมว มีกองเปลือกหอยทับถมกันอยู่เป็นจำนวนมาก พบเศษภาชนะดินเผายุคก่อนประวัติศาสตร์ปนแทรกอยู่ในชั้นทับถมสันนิษฐานว่าอาจเป็นแหล่งที่พักอาศัยชั่วคราวหรือพื้นที่กิจกรรมของมนุษย์ในอดีต

3.2 แหล่งโบราณคดีประเภทภาพเขียนสี (Rock Art Sites)

พบแหล่งภาพเขียนสีจำนวน 5 แหล่ง กระจายตัวอยู่ตามถ้ำและเพิงผา ได้แก่ เขาคอกะพัง 1, ถ้ำหัวเขาพัง, บ้านหุบไร่คา, เพิงผาไม่มีชื่อ 1 (หนองข้าวเหนียว) และภาพเขียนสีเขาแท่น โดยมีลักษณะเด่นร่วมกันดังนี้

- มีการใช้สีแดงในการเขียนภาพ
- เนื้อหาของภาพประกอบด้วย ภาพคน ภาพสัตว์ และภาพเรขาคณิต
- ตำแหน่งที่พบมักเป็นพื้นที่เปิดโล่ง หันหน้าออกสู่ทะเลหรือทุ่งน้ำกว้าง สะท้อนถึงการเลือกพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ที่สามารถมองเห็นภูมิทัศน์ได้กว้างไกล

3.3 แหล่งโบราณคดีภาพเขียนสีและที่อยู่อาศัย (Habitation and Rock Art Sites)

แหล่งโบราณคดีถ้ำดิน ตั้งอยู่ในความสูงประมาณ 125 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ถือเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีนัยสำคัญสูงสุดในการสำรวจครั้งนี้ เนื่องจากพบทั้งภาพเขียนสีในคูหาที่ 1 – 3 (ภาพคนแต่งกายคล้ายชุดประกอบพิธีกรรมหรือเต้นรำ, ภาพสัตว์, ภาพเรขาคณิต) และพบร่องรอยการอยู่อาศัยที่ชัดเจนบริเวณคูหาที่ 3 เช่น เครื่องมือหินกะเทาะ ชิ้นส่วนกระดูกเต่า และเศษภาชนะดินเผายุคก่อนประวัติศาสตร์

ตารางที่ 1: รายชื่อและประเภทของแหล่งโบราณคดีที่ค้นพบใหม่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด (พ.ศ. 2563)

ลำดับ	ชื่อแหล่งโบราณคดี	ประเภทของแหล่ง	ลักษณะเด่นที่พบ
1	ถ้ำเขาแมว	ที่อยู่อาศัย / ฝังศพ	เศษภาชนะดินเผา, กำไลหิน, โครงกระดูกมนุษย์
2	สุสานหอย	กิจกรรมมนุษย์ / ที่พักชั่วคราว	กองเปลือกหอยสองฝา, เศษภาชนะดินเผายุคก่อนประวัติศาสตร์
3	เขาคอกะพัง 1	ภาพเขียนสี	ภาพเรขาคณิตสีแดงรูปตารางสี่เหลี่ยม
4	ถ้ำหัวเขาพัง	ภาพเขียนสี / กิจกรรม	ภาพเขียนขำรุด, เครื่องมือหินกะเทาะ, ชิ้นส่วนสำริด
5	บ้านหุบไร่คา (เขาหัวทม)	ภาพเขียนสี	ภาพสัตว์, คนแต่งกายคล้ายเต็นรำ/ลำสัตว์
6	เพิงผาไม่มีชื่อ 1 (หนองข้าวเหนียว)	ภาพเขียนสี	ภาพคนขนาดใหญ่และเล็ก, ภาพเรขาคณิตสีแดงชัดเจน
7	เขาแท่น	ภาพเขียนสี	ภาพคน, สัตว์, เรขาคณิตจำนวนมากบนเพิงผาใหญ่
8	ถ้ำดิน	ที่อยู่อาศัย / ฝังศพ / ภาพเขียนสี	ภาพเขียนสีจำนวนมาก, เครื่องมือหิน, โครงกระดูกมนุษย์

หลักฐานที่พบแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ถ้ำและเพิงผาในเทือกเขาสามร้อยยอดอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการใช้พื้นที่ในเชิงสัญลักษณ์ผ่านภาพเขียนสีแดง ซึ่งสันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กับความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มคนในวัฒนธรรมยุคสังคัม กสิกรรมและยุคโลหะในช่วงประมาณ 2,000 - 3,000 ปีมาแล้ว สอดคล้องกับลักษณะทางศิลปะที่พบในแหล่งภาพเขียนสีอื่นๆ ในภูมิภาคอ่าวไทยฝั่งตะวันตก

4. ผลการขุดค้นที่แหล่งโบราณคดีถ้ำดิน และหลักฐานทางโบราณคดี (Excavation Results)

จากการดำเนินการขุดค้นศึกษาวิจัยทางโบราณคดีในระยะ 4 ปีที่ผ่านมา ได้ทำการขุดค้นลึกลงไปประมาณ 3 เมตรจากระดับพื้นถ้ำปัจจุบัน ทำให้พบหลักฐานที่แสดงถึงการเข้ามาใช้พื้นที่ของคนยุคก่อนประวัติศาสตร์หลายช่วงเวลา สามารถอธิบายให้เห็นถึงลำดับขั้นวัฒนธรรมได้ ดังนี้

4.1 กิจกรรมการใช้ไฟและการบริโภค (Subsistence Strategy) ในระดับพื้นถ้ำลึกลงไปถึง 50 เซนติเมตร พบชั้นขี้เถ้าหนาแน่นจากการก่อกองไฟซ้ำหลายครั้ง พบกระดูกสัตว์โบราณวัตถุที่เหลือจากการบริโภค ได้แก่ กระดูกสัตว์บกและสัตว์น้ำ (เต่า, เก้ง, หมูป่า, วัวป่า, เหี้ย, ปลา ฯลฯ), เปลือกหอยหลากหลายชนิด (หอยแครง, หอยขม, หอยหอม ฯลฯ) และเมล็ดพืชตระกูล *Canarium* (มะกอกเลื่อม) ซึ่งส่วนใหญ่ปรากฏร่องรอยการผ่าครึ่งเพื่อกินเนื้อในเมล็ด สะท้อนวิถีชีวิตแบบหาของป่าล่าสัตว์ (Hunter-Gatherer) ที่พึ่งพิงทรัพยากรทั้งจากทะเลและป่าเขา

4.2 เทคโนโลยีเครื่องมือหินและเครื่องมือกระดูก (Stone and Bone Tool) พบเครื่องมือหินกะเทาะ เครื่องมือสะเก็ดหิน (Flake Tool) และสะเก็ดเครื่องมือหิน (Wasted Flake) เครื่องมือหินกะเทาะที่พบส่วนใหญ่เป็นการกะเทาะแต่งคมเพียงด้านเดียวเพื่อใช้งาน มีลักษณะคล้าย

“เครื่องมือหินแบบฮัวบิเนียน” (Hoabinhian) ซึ่งเป็นเครื่องมือหินกะเทาะประเภทแกนหินที่ทำจากหินกรวดแม่น้ำ แต่มีรูปลักษณ์และขนาดต่างไปจากเครื่องมือหินกรวดรุ่นแรกๆ (สุรพล นาถะพินธุ 2550: 31) (ภาพที่ 3) เครื่องมือที่ทำจากกระดูกสัตว์เป็นการนำส่วนกระดูกท่อนยาวของสัตว์มาตีหรือเหลาเพื่อใช้ทำเป็นเครื่องมือ มีลักษณะคล้ายเข็มขนาดใหญ่เหลาปลายแหลมทั้ง 2 ด้าน หรือมีลักษณะแบนยาวแล้วเหลาด้านปลายให้แหลมคม หรือฝนด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้เกิดคมใช้งาน เครื่องมือกระดูกที่พบนี้มีลักษณะคล้ายกับเครื่องมือกระดูกที่พบในแหล่งโบราณคดีถ้ำซาไก ตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ซึ่งปัจจุบันเครื่องมือชนิดนี้กลุ่มชาติพันธุ์ “ซาไก” ยังใช้เครื่องมือปลายแหลมเหล่านี้ในการบ่งหนามและใช้สำหรับแคะเนื้อในของแมลงค้ำ (สุรินทร์ ภูจักร และคณะ 2538: 57) (ภาพที่ 4)

4.3 ประเพณีการฝังศพ เป็นการค้นพบที่สำคัญที่สุดในปี พ.ศ. 2567 ในระดับความลึกที่ 2 เมตรจากพื้นถ้ำปัจจุบัน พบโครงกระดูกเด็กสภาพสมบูรณ์ จำนวน 1 โครง ฝังในท่านอนหงายเหยียดยาว วางตัวยาวขนานกับผนังถ้ำ หันศีรษะไปทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ปลายเท้าชิดกันแสดงถึงร่องรอยการมัดห่อศพ สภาพผิวกระดูกแข็งแรงสีน้ำตาลแดงไม่มีหินปูนเกาะ และมีคราบซีไธดำติดอยู่บนผิวกระดูกซึ่งแสดงถึงการได้รับความร้อนทางอ้อมอย่างต่อเนื่อง มีร่องรอยการโรยดินเทศ (Red Ochre) บริเวณส่วนอก เเชิงกรานและส่วนขา ส่วนแขนท่อนล่างพบร่องรอยเส้นใยพืชติดอยู่บนผิวกระดูก เมื่อพิจารณาจากการขึ้นของฟันกรามซี่แรก สันนิษฐานได้ว่าอายุเมื่อตายอยู่ในช่วงประมาณ 5-6 ปี (เป็นภัสสร์ ศรีสุวิธานนท์ 2568) หลักฐานที่พบและการจัดวางศพ แสดงให้เห็นถึงการประกอบพิธีกรรมการฝังศพ โดยหลุมศพมีการเตรียมพื้นที่ก่อนการนำศพมาวาง มีการนำ หินหลายขนาดมาวางทับบนตัวศพ โดยหินขนาดใหญ่และขนาดกลางวางอยู่ใน

ตำแหน่งสำคัญๆ เช่น ศีรษะ หน้าอก ท่อนขา และปลายเท้า (ภาพที่ 5)

5. การกำหนดอายุด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์และสภาพแวดล้อมโบราณ

ผลการกำหนดอายุด้วยวิธี Accelerator Mass Spectrometer (AMS) ณ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ BETA ANALYTIC Inc. สหรัฐอเมริกา จากตัวอย่างถ่านและเปลือกหอย จำนวน 12 ตัวอย่าง ในระดับความลึกตั้งแต่ 40 – 230 เซนติเมตร จากพื้นถ้ำปัจจุบัน ยืนยัน ช่วงระยะเวลาการเข้ามาอยู่อาศัยที่ถ้ำดินอย่างต่อเนื่อง ระหว่างประมาณ 34,000 - 11,000 ปี ส่วนโครงกระดูกเด็กที่พบนั้นมีอายุอยู่ในช่วงประมาณ 30,000 ปีมาแล้ว (ภาพที่ 6 และภาพที่ 7)

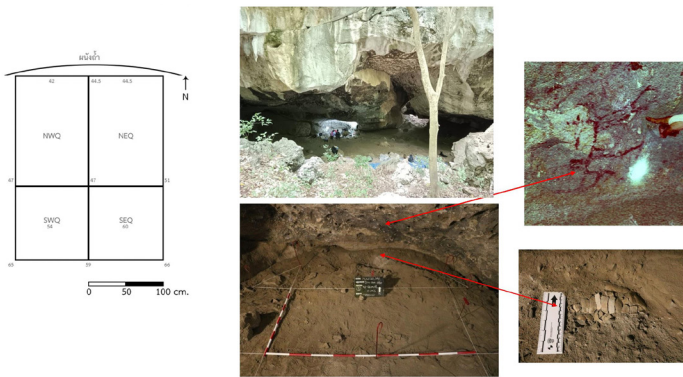
6. บทสรุปและอภิปรายผล

แหล่งโบราณคดีภาพเขียนสีถ้ำดิน ปรากฏหลักฐานร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์มาอย่างต่อเนื่อง ค่าอายุที่ได้แสดงถึงความสืบเนื่องของคนที่เข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่ประมาณ 34,000 - 11,000 ปีมาแล้ว และกลุ่มคนที่เขียน ภาพเขียนสีอาจเป็นคนก่อนประวัติศาสตร์รุ่นหลังสุดที่เข้ามาใช้พื้นที่เมื่อประมาณ 3,000 – 2,000 ปีมาแล้ว หลักฐานทางโบราณคดีที่ทับถมอย่างยาวนานในถ้ำดินนั้น แสดงถึงร่องรอยของกลุ่มคนดั้งเดิมที่มีแบบแผนการ ดำรงชีวิตด้วยการหาพืชป่า ล่าสัตว์ป่า มาเป็นอาหาร รู้จักการหาอาหารจากสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลาย รู้จักวิธีการปรุงอาหารให้สุกก่อนกิน มีการใช้เครื่องมือหิน เครื่องมือกระดูก และไม้ มาเป็นอุปกรณ์ในการล่าหรือใช้งาน อาศัยอยู่ตามถ้ำหรือเพิงผา เป็นกลุ่มสังคมขนาดเล็ก จากชนิดสัตว์และหอยที่พบยังแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมโบราณในสมัยนั้นว่าน่าจะเป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีทุ่งหญ้า และหนองน้ำ ที่สัตว์หลากหลายชนิดอาศัยอยู่จำนวนมาก สำหรับหลักฐานของโครงกระดูกมนุษย์ที่มีอายุประมาณ 30,000 ปีมาแล้วนั้น นับเป็นโครงกระดูกมนุษย์ (Homo sapiens) ที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด

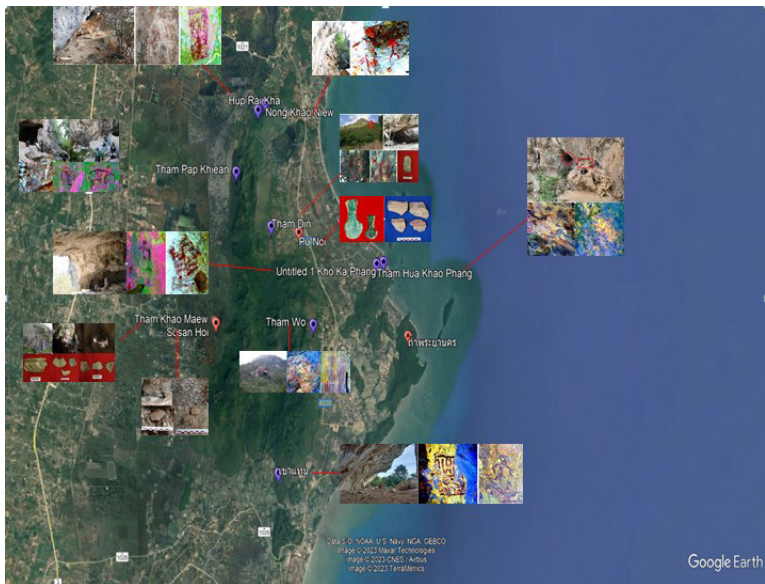
ในประเทศไทยและพบอยู่ในสภาพสมบูรณ์ อยู่ในช่วงยุคทางธรณีกาลในสมัยไพลสโตซีน (ยุคน้ำแข็ง) ตอนปลาย (125,000 – 11,700 ปีที่แล้ว) ซึ่งเป็นช่วงที่มีธารน้ำแข็งปกคลุมพื้นโลกมากกว่าปัจจุบัน ระดับน้ำในทะเลลดต่ำกว่าปัจจุบันมาก โดยยุคน้ำแข็งครั้งสุดท้ายเกิดขึ้นในช่วงประมาณ 29,000 – 19,000 ปีที่แล้ว เป็นช่วงที่สภาพอากาศหนาวเย็น และระดับน้ำทะเลลดต่ำกว่าปัจจุบันนี้มากกว่า 100 เมตร ส่งผลให้บริเวณอ่าวไทยเป็นผืนแผ่นดินเชื่อมต่อถึงอินโดนีเซีย

การพบหลักฐานการอยู่อาศัยและการฝังศพของคนยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่ถ้ำดินดังกล่าว แสดงถึงหลักฐานการมีตัวตนของมนุษย์สมัยใหม่ (Homo Sapiens) ที่สมบูรณ์และเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย หลักฐานเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ในพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยยุคแรกเริ่มมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่มีอุณหภูมิต่ำสภาพอากาศหนาวเย็น มีทักษะการใช้ทรัพยากรที่หลากหลายและมีวัฒนธรรมทางความเชื่อทางจิตวิญญาณ

การศึกษาในอนาคต ผู้ศึกษายังคงทำการขุดค้นศึกษาวิจัยทางโบราณคดีอย่างต่อเนื่อง รวมถึงได้ประสานความร่วมมือการศึกษาในสาขาอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมโบราณ การศึกษาโครงกระดูกในเชิงลึก การเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับแหล่งโบราณคดีอื่นๆ ที่อยู่ในช่วงระยะเดียวกันในประเทศไทย และการศึกษาเปรียบเทียบกับภูมิภาค จากหลักฐานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ถ้ำ Gua Gunung รัฐเปรัก หรือถ้ำนiah (Niah) รัฐซาราวัก ประเทศมาเลเซีย เพื่อจะทำให้ภาพเรื่องราวของคน และสภาพแวดล้อมยุคก่อนประวัติศาสตร์ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทย กระจ่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะเป็นจิ๊กซอร์ตัวหนึ่งที่ช่วยตอบคำถามเกี่ยวกับคน สังคม วัฒนธรรม และ สภาพแวดล้อมโบราณของคนยุคแรกเริ่มในประเทศไทยและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้

ภาพที่ 1 ถ้ำดิน คูหาที่ 3 ตำแหน่งที่ทำการขุดค้นทางโบราณคดี

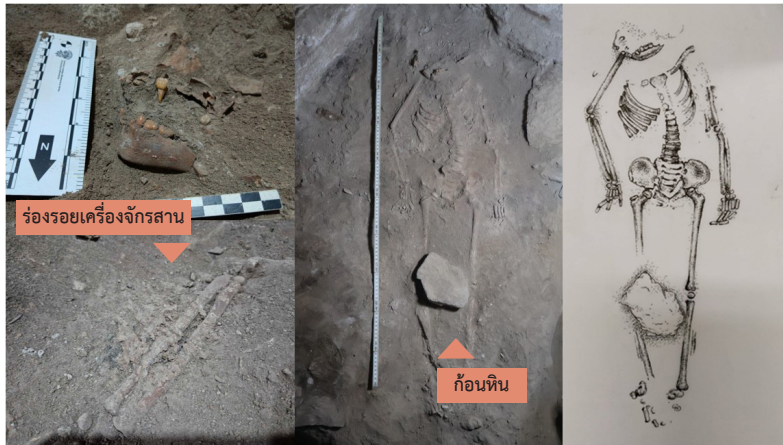
ภาพที่ 2 ภาพถ่ายทางอากาศ แสดงที่ตั้งแหล่งโบราณคดีในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขาสามร้อยยอด (Google Earth)

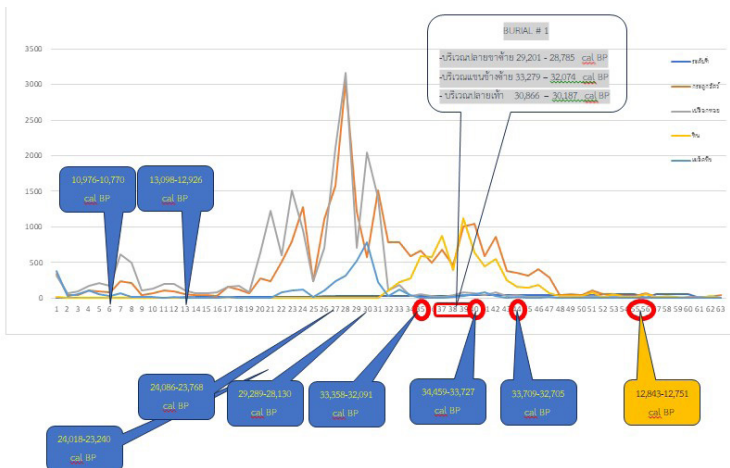
ภาพที่ 3 ตัวอย่างเครื่องมือหินที่พบจากการขุดค้นทางโบราณคดี
แหล่งภาพเขียนสีถ้ำดิน

ภาพที่ 4 เครื่องมือกระดูกสัตว์ปลายแหลมคล้ายเข็มเย็บผ้า

ภาพที่ 5 โครงกระดูกที่พบภายในหลุมขุดค้นทางโบราณคดี

Act

ภาพที่ 6 แผนภูมิกราฟแสดงปริมาณโบราณวัตถุและค่าอายุในแต่ละชั้นดิน
ที่ได้จากการนำตัวอย่างถ่านไปหาอายุด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์

ลำดับ ที่	ชนิด ตัวอย่าง	ปีที่ขุดค้น	ชั้นดิน สมมติ	ความลึกจาก พื้นถ้ำปัจจุบัน (ซม.)	ค่าอายุที่ได้ (ปีมาแล้ว)	หมายเลข ห้องปฏิบัติการ
1	ถ่าน	2565	6	40	10,976 - 10,770	Beta-647168
2	ถ่าน	2565	13	75	13,098 - 13,926	Beta-647169
3	ถ่าน	2566	21	115	24,018 - 23,240	Beta-671759
4	เปลือกหอย	2566	27	145	24,086 - 23,768	Beta-671760
5	ถ่าน	2566	30	160	29,289 - 28,130	Beta-671761
6	ถ่าน	2567	35	185	33,358 - 32,091	Beta-765685
7	ถ่าน	2568	37-39	ปลายเท้า(B#1)	29,201 - 28,785	Beta-765682
8	ถ่าน	2568	37-39	แขนซ้าย (B#1)	33,279 - 32,074	Beta-765683
9	ถ่าน	2568	37-39	ปลายเท้า(B#1)	30,866 - 30,187	Beta-765684
10	ถ่าน	2567	40	210	34,459 - 33,727	Beta-765686
11	ถ่าน	2567	44	230	33,709 - 32,705	Beta-765687
12	ถ่าน	2567	55-56	285	12,843 - 12,751 BP	Beta-765688

ภาพที่ 7 ตารางแสดงรายละเอียดตัวอย่างโบราณวัตถุและค่าอายุที่ได้ในแต่ละชั้นดิน

ภาษาไทย

- กรมศิลปากร. สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี. ศิลปะถ้ำเขาสามร้อยยอด. กรุงเทพฯ: สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี กรมศิลปากร, 2547.
- กรรณิการ์ เปรมใจ. รายงานเบื้องต้นโครงการสำรวจทางโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในบริเวณพื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศไทย (ในเขตพื้นที่สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี). ราชบุรี: สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี กรมศิลปากร, 2564. ฉบับอัดสำเนา.
- _____. รายงานเบื้องต้นโครงการขุดค้นศึกษาแหล่งโบราณคดีภาพเขียนสีที่ถ้ำดิน อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ราชบุรี: สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี กรมศิลปากร, 2565. ฉบับอัดสำเนา.
- _____. รายงานเบื้องต้นโครงการขุดค้นและสำรวจแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในบริเวณพื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศไทย (ในเขตพื้นที่สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี). ราชบุรี: สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี กรมศิลปากร, 2566. ฉบับอัดสำเนา.
- พยุ่ง วงษ์น้อย. พัฒนาการของชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ราชบุรี: สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี กรมศิลปากร, 2564. ฉบับอัดสำเนา.
- สุรพล นาถะพินธุ. รากเหง้าบรรพชนคนไทย: พัฒนาการทางวัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มติชน, 2550.
- สุรินทร์ ภู่อจระ และคณะ. รายงานขั้นสรุปการขุดค้นที่ถ้ำหมอเขียว จังหวัดกระบี่ ถ้ำชาไก จังหวัดตรัง และการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดีชนกลุ่มน้อยเผ่าชาไก จังหวัดตรัง. โครงการวิจัยวัฒนธรรมโหบินเนียนในประเทศไทย. ภาควิชาโบราณคดี คณะ

โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ, 2538. ฉบับอัดสำเนา.
สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี. (2547) . ศิลปะถ้ำเขาสามร้อยยอด. กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์สมภาพันธุ์.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ฐานข้อมูลสมุนไพรไทยเขตอีสานใต้ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี.มะกอกเลื่อม. ค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2567
จาก : <https://phar.ubu.ac.th/herb-DetailPhargarden/89>
สำนักงานอุทยาน.อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม
2568 จาก<https://portal.dnp.go.th/Content/national-park?contentId=1016>
วิกิพีเดีย.สมัยไพลสโตซีน. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2568 จาก:
<https://th.wikipedia.org/wiki/สมัยไพลสโตซีน>
วิกิพีเดีย.สมัยโฮโลซีน. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2568 จาก:
<https://th.wikipedia.org/wiki/สมัยโฮโลซีน>

